

ИЗЛАЗИ

ушорником, четвршком  
и недељом

ЦЕНА:

за 1 месец 1 динар  
или 1 круна

## ЗВЕЗДА

ПРЕТПЛАТУ ТРЕБА СЛАТИ:

ШТАМПАРИЈИ  
ПАВЛОВИЋА И СТОЈАНОВИЋА

Неплаћена писма не примају се

Рукописи не враћају се.

Претплату примају све поште у  
Србији и иностранству

ПОРОДИЧНИ ЛИСТ

УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ  
У ДУБРОВАЧКОЈ УЛ. БР. 9

БРОЈ 10 ПР. Д.

Уредник: Јанко М. Веселиновић

БРОЈ 10 ПР. Д.

## У Н О Ћ И

Преко твојих густих већа,  
Кад се спусти санак тио,  
И под твојим прозорима  
Кад зацјева славуј мио:

Ја умирем, и к'о сенка,  
К'о дух који тајно блуди,  
У твоје се дворе крадем  
И дах пијем твојих груди.

И док поноћ мирно броди  
И небом се звјезде злате,  
Ја ти слатко име зборим  
И молим се Богу за те.

А кад пет'о лупне крилом  
И поздрави зору плаву,  
Ја се опет болан враћам  
У гробницу — пусту јаву....

Алекса Шантић.



## НА БУНАРУ У ЗАГОНИМА

— СТЕВАН МИЛИЈЕВИЋ. —

Сједимо крај бунара ја и Мићо и разговарамо:

— Не ће ли се само мрве увременити!

— Да хоће Бог дати, баш би требало, да се  
још који разор запаара и које зрнце више у зем-  
љицу спусти. Бога ми, ко сад не посија: нек на  
пролеће не члијени срца, јер стрмно жито вели: за  
рана ме у земљу, за рана ћу и из ње.

— А је ли како понијело ово љето?

— Па, Богу хвала, није му мане, само нам ко-  
мови слабо бацају. Убила тоња шљиве још у зе-  
лену, па немо'ш из котла ишћерати честите кашље  
више од осам ока.

— Ма, нек се има што самљети; а ње: било  
— не било.

— Оно, да није — јест: све је хвала, а љеб  
је храна; ама често загне и за образ, па чим ћеш

га освјетлати да није ње? Шта ћеш, господине,  
сад ће на праг крсна имена, па Божић, па Васкрс...  
па — — роди се, крсти, умре, а све се шњом до-  
чекује и испраћа.

— Тако је... Али би опет најбоље било да она  
није никад ни процурила.

— Е, јест баш, цијев јој њезину, млога капа  
шње остала пуста, а колико је говеда »звекатор«  
замрио и прод'о — ни броја се не зна. Али шта  
ћеш сиру без љеба... Прва пошљедној не суди. —  
Деде завири господине, је ли давно превалило  
подне?

— Па, и није... Ево нема ни п'друг сахат.

Ја заклошим овај свој злокуц и завезем се у  
дубоке мисли — Бог те пит'о какве, а Мићо по-  
пусти покрај себе лушу и стаде причршћивати ка-  
јиш на десном опанку. Истом се мени оте поглед,  
'нако уз пут. Кад отуд Мићин први комшија Сре-  
доје Станишић, угура к нама. Његово шаповрљање  
прене ме из дубоке мисли и чиним Мићи: Ето нам  
и Средоја! И Мићо опучи погледом, па ће: Е јест  
уситнио — попут кад дијете истор прохода.

— Бели се неђе надојио?

— Ја, шта је... Видиш, ће заплеће ногама —  
канда коло води.

У тај трен и Средоје пред нас...

— Помози вам Бог!

Бог ти помог'о, па ти нико ништ, не мого! при-  
ватим ја, а Мићо ће: Бог ти дао ст'о оваца и двје-  
ста вукова — на сваку овцу по два вука.

— Вала и теби дукат од ст'о ока, па ни га  
мог'о понијети, ни оставити — већ црк'о код њега.

— Прођите се загризања — већ сједи и одани  
душом, ако си се заморио.

— Да рекнеш, да ми је душа стала у носу  
— није; али опет да се мало повратим. Р'анам га  
по матери; ако су ме године обладале — није ме  
још снага издала. И сад сам варклији но ћеки мла-  
дић; макар ми је шесета узјала за врат. А р'анам  
га ја, ја се уздам још бар дваестак пре'о главе пре-  
турити, па онда скрстити руке.

И сад Средоје подиже лијеву ногу к'о пијевац,  
те чини: Иј! иј! Сад би коло завео, да има што  
младо скокнути уза ме.

— Би, вала, да те земља не би привукла к  
себи док би два пут поскочио — чини му Мићо

— Е, е, дијемо моја, још ви испод самара траву пасете — чича Средоје ће.

— Спусти се земљи, чича Средоје, а окани се заврдламе.

— Е де, баш, да мало сједем.

— Дете, ви, сјед'те, а ја се морам полако примицати кући, јер није времена за расипа, чини Мићо.

Скочи... опрости се и оде. — — —

— Оклен је тебе, чича Средоје, пут нанио?

— Из далека, господине.

— Та није, ваљда, из даљег од Бијелине.

— Јес, вала, тамам из Тузле.

— А која те срећа тамо вукла?

— Ма иш'о обићи дијете.

— Какво...?

— Па имам ја тамо сина већи од тебе, те иш'о виђети га.

— А чим ти се бави син?

— Служи цара.

— Е, нека, нека. Да ти је жив и здрав.

— И тебе Бог заборавио. — — Знаш, господине, кад га видим 'наког: срце ми се топи од радости, па, лијепо, ко не вјерујем да је мој. Е лијеп ти је; висок ти је; ђуст ти је — један по један — ето; кан'да су му виле на бабинам' биле. Истом кад се упендечи — ма стоји ка' цариградски дирек. Па кад заковрчи оне науснице, а корачи — чини ми се — све се земља под њим тресе. А очима стријеља сад десно, сад лијево. Тука ли кога свог заповједника само што кресне главом, кан'да му је на тетику; затресе се к'о прут од тешког збра и одвали му патлак. Па ти корача канда цјелац гази. Али и млађи стрепе кад се он помоли, па, бе, они њему још оштрије одране, онај њи'ов поздрав. Он онда ја оће, ја неће мрднути главом и само два прста што принесе десној шљепочници. — Једночке му дође неки солдат, па цуп преда њ'га к'о укопан. А он се усићио, па ко и не види га. Солдат му нешто смрси, а он плану ко жеравица, па да му гради — не буди од мене речено, — Бога босанскога, и издрије се: марш — кујо! а солдат се на пети окрене и у ту стопу отпраши. Чиним му ја: Не губи душе, мој Лако, а он се испријечи на ме: Овако »муси« блг'. — И ја се намах повукох, јер он, велим, зна свој регламан док је доћер'о до онликог господина.

— А, какав је он господин?

— Ма гос... гос... Некво му је замршено име, па ми не мере пасти на ум.

Ово ми дозове у памет како је још неки говорио: Мој је син велики господин, ама ти н'умијем казати како 'но се зове. Нити је каблар, ни вирар, ни овинцир, ни... На то ће му неко: Да није обрлајтнант? — Каки обрлајн... — још виши. Овај му почне набрајати све војничке редове до генерала, а он само што виче: још виши, још виши. — Ето, онај, што никад не пугује пјешнице. — Да није фурвезер? — Вурвез, Бог ти дао, баш вурвез.

— Еле, велим ти, не утуви му ја имена. Шта ћеш — ја нијесам изломио језика, те не знам сваке ни

изговорити. А он крпати, крпати к'о и остале ва-рошлје. Ја му нијесам капац ни десету уватити јер меље ко млин, а и заноси доста на њи'ов језик. Не знам кад оно брже н'ако сјешти... Ама да, — памет се хоће. Знаш ти, господине и учитељу, да он мени каже, да онај солдат на шиљбоку мора убити сваког, кога гођ он рекне, па таман да је не знам ко. А он је врло урљав, те се бојим дунуће му што у главу, па ће наговорити солдате, да све по Тузли помлате и однесе, онда, враг његову душу. Јер уја је уја, а њој нема мјере, док се сама не стиша.

Баш је мој Средоје налик на оног из покојне »Војничке границе.« Сиромас граничар засп'о, кад неко гру гру ногом у врата. Ко је то? граничар ће.

— Ја... Отвори! — Ја ником ноћас не отварам, но ти мени сјауј с куће у ово доба.

— Отвори, велим ти... Ја сам господина врајтера брат.

— Устај жено, јадна не била, чини граничар. Зар не чујеш да господина врајтера брат куца. Пали свијећу!

— Виђ'о сам ја, причаше Средоје, да ће се из мог Лаке нешто крупно излећи — кад ли — тад ли. Кад дође ред купити новаче сви његови вршњаци иду к'о на смрт, а он — ћаћа му радосан — к'о у сватове. А бијаше некво вријеме... киша из неба, из земље. К'о јесењи дан. Ето — отворило се небо, па лијева к'о из кабла. А њи' »физинтирала« у оној старој »дембелији.« — О, искупило се ма-тера и отаца, у ред више њег' момака. Нек'о јеца, нек'о утире сузе, а нек'о, богме, и на глас цмоли. Момци проблијеђели к'о крпе, а смркли се кан'да ће им сад из чела киша прокати. Мој се Лако истом раколи и смије. »Истор потеглоше »к'уру«... Он извуче »десетнесту лумеру.« Те викнуше првог, те другог, те трећег, те — богме — осу се један за другим. Неког зауставе, а неки се смијуљећ и разведрен врне. Кад ондуд испаде Петар Живанов. Гоз — го; само, прошћеш, — кошуља на њему. Повикаше људи: Курталиса ли се? кад њега тргоше натраг. — А, знаш, он се начинио, ко санћи, луд па се церио пред њима. Али га поч'о један господин свјетовати, да иде кући, јер му је биртата ексик, а он, памет му његову, није знао да га куша, те се ода и кад им је увард'о очи — уздими низ басамаче. Они се пошпмане и врну га натраг. Те, велим ти, они се плашили и страшили, па ено их, и данас ћоравци, а мој им Лако запо-виједа и навија их на Јованову стругу. Само да ти је виђети како шестаре пољем, кад он викне »хак — так.« Нема — већ се разлећеше. А кад који неотреви како он хоће, а он да му гради све по кући. Не остави му, вала, на миру ни кућне чивије. Па мени драго, драго, не знам ни казати како ми је драго. Али би ми опет драже било да се хоће оканути пушке и приватити за плуг и волове.

— А, хоће ли му скоро истећи двије године?

— Прошле су баш сад — лицем на св. Тому, па не шћеде изићи. Хоће још да служи. Ослачио

му се војнички занат, па ће, ваљда, гонити све до генерала. А даба му његово генералство — — Па би ли ми мог'о, господине, још за двије постати ђенерал, кад је сад — аха, баш ми на памет дође — господин »прајтер« ?

— Би, би, ако Бог да, а мислим у себи, ама над тукцима.\*

Средоје се трже и скочи.

— Сједи... Причај ми још што.

— Немам кад... Мрак је... — Други пут, ако Бог да. — Збогом, господине!

— У добри час, Средоје!

У Загонима 1895.



## КАКО ЈЕ У ПАКЛУ

Како је у паклу? Питаш, а ко би душо знао!  
Нико нам отуд није „извешће“ какво дао.  
Но има о том прича. Ја по њој сањам сада,  
Како је тамо, доле, на дну чађавог ада:

Ужасни пламен шибџа грешна и нага тела!  
Јаук и писку естрашну пропрађа демон смехом.  
И безброј сатана црних врхов'ма оштрих стрела  
Грешнаку срце ваде, препуно вечним грехом!  
Тамо се кикот чује! Демон се цери сада  
И гледа Титију младу, где своје лице гребе!  
Она осећа увек: да рађа јастреба млада,  
Кој' у утроби њеној растрже самог себе!...  
А тамо, уз стрмо брдо, уморни Сисиф то је.  
Он ваља тешки камен, који се доле враћа!  
Иксион тамо, даље, окреће коло своје —  
Ах, мила моја, грех се троструком казном плаћа!  
Погледом преплашеним по целом паклу пређи —  
Тамо умире Тантал, у води, од тешке жеђи!  
И Данајеве кћери тартаром црним блуде,  
Црпећи вечно воду у проврћене суде!

Зашто затвараш очи? Небој се! Прича е' тако!  
И ми смо згрешили много, па и нас чека пакб.  
Ја ти показах муке, ти се на једну реши  
И заборавам покри. Слатко је кад се греши!...

1894.

Бранислав.



## ГДЕ ПОЖОРАНЦЕ ЗРУ

од

Н. А. ЉЕЈКИНА

(Наставак)

XXVI

Одмах им паде у очи здепаста фигура банкарева: црвено и широко лице, опточено ретком брадом и брковима; велика ћела; наочари с крајцима од коре корњачине на носу; и гомиле злата и сребрних монета од пет франака. Папирни новац стоји му обашка. Друг његов беше млад човек, са слаткокиселим изгледом, и капуљичом на глави; имађаше симпатичан глас тенора; задатак му беше да креће механизам рулету. Једно пет, шест играча, међу којима је и једна дама у годинама и у црнини, — бејашу заузели места око стола; остали су стојали. Они, што су седели, беху играчи на веће суме. Пред њима су такође лежале гомиле злата и сребра. Један међу њима био је човек у годинама, плав, са оловним очима, као у рибе, али и поред њихове мирноће, он се необично љутио, бацао је све злато, и на неколико места од једном. Тако се исто љутио и један младић, зачешљан и зализан, као да је из кутије искочио, у широким панталонама, пругастим и заврнутим, са бриљантском иглом у марами и запонцима на рукавима од кошуље, који беху не мањи од мале тацне. И он је играо само у злато, а седео је уза сто боком, избацивши ногу у страну. За сваким губитком ударао се по колену и нешто мрмљао. Дама је играла и у злато и у сребро, — на црну и црвену пољу. Она је непрекидно гризла своје бледе усне. Неколико пута паде јој у део по једна мала гомила; она није чекала да јој банкар лопатицом новац пригрне, већ је скакала, и са средине стола пригртала себи новац рукама, па је онда удвајала своје ставке.

— Чудна ствар: и овде срећа иде дамама... рече Глафира, посматрајући игру.

Коњурин и Николај Ивановић у ћутању мотрили су игру.

— Ах, сад се сећам! Та ја сам у Комлових видела овакав исти рулет, само што је био мањи, наставља Глафира Семјоновна. — Овде је, чини ми се, понајзгодније метнути новац на нумеру; само никако не могу да разумем, колико се овде даје, кад се добије на нумери. — Никола Ивановићу, ја ћу да метнем на црвену... шану она мужу.

— Чекај, имаш кад, чу се одговор.

— Ово је богме велика игра. С малим новцем се ту не приступа... рече лагано Коњурин.

— Е, да... Нашто снебивати се! Ови дижу и мале паре на врло учтив начин, одговара му Николај Ивановић.

— Руж!.. викну на мах Глафира Семјоновна и баци два франка на црвену пољу.

Играчи је погледаше и насмејаше се. Здепаста касир одгурну јој натраг њена два франка, па стаде говорити нешто француски.

— Коман! ишчуђава се Глафира. — Гле, Никола

\* Тукац се зове у Босни и Лици ћуран.

Ивановићу, овај не прима од мене ставку, рече она мужу у недоумици.

Касир, чувши руски говор, показа јој из далека монету од пет франака.

— Да, да... Зар не видиш? Он ти показује да се не може стављати мање од пет франака! одговара Николај Ивановић.

— Али, ако ја метнем пет франака, онда ћу имати свега за четири ставке.

— А шта ме се тиче? Према покривачу се и пружај.

— Па молим те, зар је то нека игра, где су само четири ставке? Дај ми још један златник.

— Дедер ти најпре одиграј те четири ставке.

Коњурин стоји и мумла:

— Виш' ти бесна ђавола! Неће два франка. Као да два франка нису новци. Два франка — то је осам „гривеника“ на наше паре. У мојој трговини у Петрограду за те паре може се добити четврт фунте добра чаја, и две фунте шећера.

— Никола Ивановићу, мећем пет франака на црвено поље... Куд иде, нек иде... вели Глафира Семјоновна.

— Па мећи. Шта ме се тиче! Ја сад мислим о томе, шта ли му то значи, кад не мећу на нумеру, него између нумере. Ено, онај с капуљицом, све на окрајке око нумере, сад намести. Коман, мосје, ван нумере! Комбјен можеш добити? пита Николај Ивановић једног брадоњу с наочарима, што стојаше с њим напоредо; али овај не разумеде, и одмахнувши главом, пође да баца на нумеру пет франака.

— Rien ni va plus (Више не иде)! виче касир и одгуркује ставку.

— Глаша! Запитајде ту даму француски: што то значи кад се метне ван нумере? — рече Никола Ивановић жени; но Глафира га стеже за руку, изнад лакта, и радосно шапташе:

— Добила сам на црвену... пет франака сам добила. Сад бацам на нумеру.

— Али, ти још не знаш колико се овде даје?

— Не треба ни да знам. Најмање ће ми бити лепо изненађење... Ваљда не ће смети пред свом публиком да подвали! Но, ја мећем на седам. Седмога новембра је била наша свадба.

— Разумем и знам шта значи кад се баца ван нумере, шану Коњурин, ударивши се шаком по челу. — То значи да се меће на две нумере, на нумеру што стоји десно, и на нумеру, што стоји лево. А јамачно ту полови петодинарку... Хајде, да им и ја метнем пет франака! рече он, окренувши се Николају Ивановићу. — Пет франака је што и две рубље, или — фунта чаја... Па нека ми прождеру фунту чаја, пресело им да Бог да!

И он стави „петак“ између две нумере, и — о, чуда! касир му пригрну гомилицу сребра.

— О-хо-хо! Дакле, добио сам! кликну Коњурин у сред тишине, тако, да су га сви погледали. — Стан'дер сад. Сад ћемо из добитка бацити. А колико ли ми дадоше?

Он хтеде да преброји.

— Батали... Немој бројати... не ваља се... Остави тако среће ради, — задржаваше га Николај Ивановић, а сам пође „с прилогом“ и баца га ван нумера.

И тако су играли сви троје.

— Никола Ивановићу, мени је последњи петак од злата остао, рече Глафира дрмусајући мужа за рукав. — Дај ми још један златник... Овде се на грошеве не рачуна. Видиш и сам, да је игра велика. Боље је приштедити што у Италији, не морам куповати сламне шешире, о којим сам ти говорила. Него, знаш ли шта?... Дај ти мени два златника... А ја ти дајем реч, да у Италији...

— Та, ево ти, ево... само не сметај... Видиш да и сам играм?

— Николај Ивановић суну жени у руку два златника.

— Је ли могућно?

Касир и њему примаче гомилицу сребра. Николај развуче лице.

— Е, видиш молим те, како смо ја и Коњурин срећни људи... говорио је он. — Он доби од једном а ја од друге. Е баш је добро бацати ван нумере. Глаша! Баца ван нумере. Шта си окупила та шарена поља, шапће он жени. — Ох, како је ово згодно... Овде је игра много боља, него у Ници.

— И племенитија... додаје Коњурин. Нема оних одвратних лица, као у Ници. Ено, на јудином месту седи и чува новац касир, као неки господин... Гле, како му је лице пријатно... Темељит неки човек... Одмах видиш да није које ко.

— Ти си у добитку?

— Са тридесет франака. Требало би сад да обложим цео перој... у неколо... на сва четири ћошка по пет франка... Ето, отоич пригрнуше многи новац томе, што су му очи упале у главу.

— Дедер! Бацај!

— Разуме се да ћу бацити. И што неби кад сам у добитку?... Ево четири точка, да се моје таљиге не претуре!

— И Коњурин баца на сто четири „петака“ и њима огради нумеру.

— Еј, Никола Иванићу! Гледај што је ћар!.. чуо се глас Глафире Семјоновне. — Овај други златник се показа срећнији. Добила сам „петак“, на црвену пољу.

— Стани... не сметај... Ти играј за се, а ја ћу за се... Одговори јој муж, јако заинтересован игром. — Шта то би, Иване Кондратићу, ти огради, а оно пропаде.

— Прождераше..., не било их! Али ћемо се поправити... Хоћу још једном да оградим нумеру.

— И ја ћу. Што не би кад сам у ћару?

Рекоше, па и учинише. Рулет се обрте. Коњурин и Иванови гледе у њ нетренимице.

— Ура! заурла на мах Коњурин.

— Лакше море! Шта ти је! Ниси полудео! рече му Николај Ивановић и дрмну га за рукав. — Видиш, да се сва публика на те згледа!

— Марим ја за публику!

Касир пригрну Коњурину повелику гомилу сребра. У сребру се сјаји и један златник.

— Никола Ивановићу! Замисли, ја сам опет добила! узвикује мужу Глафира Семјоновна.

Очи су јој сијале од радости.

(наставиће се)

## ХИЛИНЦАР-САРА

ИСТОЧБАЧКА ЛЕГЕНДА

— Г. П. МИЛЕР —

Било је то давно, врло давно. Људима су незнате биле ове мукe од зависти, ова бесконачна страдања, ова вечна борба са савешћу, што дође на свет због сујетне жеље: да будемо бољи од других. Непознате су биле човеку речи: *купити, продати*, у томе неморалном значају, у које их је поставило образовање. Тада нису људи трговали никаквим плодима својих трудова, нити су заснивали своје благостање на страстима својега ближњег. Тада је било просто, врло просто. Ако је ко оскудевао у чему ишао је суседу, тражио — и знао да му се неће одрећи. И који је помогао своје ближњему није тражио од њега никаквих изјава захвалности; него се налазио увређен, ако му се овај не обрати за помоћ. Доста је рећи, да је све то било у она срећна времена, кад је мајком градова, Бајрам-Алијем, управљао Џафар, мудри хан, сунце правде, светлост и слава истине, којег сам Алах посла да управља мрвском оазом.

Славна и мирна била је владавина његова, непопрачана никаквим немирима ни унутра, ни с поља. Ничим се није нарушила дружба са суседима, па чак ни оним — крвоједнима; образовани суседи су се поносили добрим односима с таквим ханом, какав беше Џафар. Није прошао ни један нови месец а да у Бајрам-Алију не стигну посланици и да не донесу на дар разне производе своје земље. Богато награђени они се враћаше кући, прослављајући гостопримства мудрога заповедника Мерва.

Једном приликом дође посланство из индијског града Агра. Међу посланицима и трговцима представи се Џафару и један старац бео као овца. Он беше висока раста, племенита лика, права, чиста погледа, својствена неукорним и узвишеним душама. Он учини велики утисак на Џафара. „Не може бити, помисли хан, да је ово прост трговац, или поданик. У њему је толико искуства, племенита поноса и достојанства; његово понашање је изврсно, сјајно а убедљиво излаже своје мисли; несумњиво у његовим жилама тече племенита крв његових предака. А зашто ли крије своје право име? Зашто се обукао у одело проста поданика, те заједно с другима живи у општем шатору и ничим неће да се издвоји од других. Вредело би дознати ко је он и указати му поштовање. Али тако хоће гост — не вреди сметати; јер што хоће гост, то хоће Алах.“

Тако је мислио хан; међу тим посланици беху већ извршили поздраве, трговци беху већ измењали своју робу и дан одласку њихову био је одређен.

У очи одласка, пред сам сунчев смирај, кад се вечерња хладовина помешала са аромом кипарисових и лимунових дрва, те развила у ваздуху миомир који те освежава, изишао је Џафар, заморен дугом беседом са шерифом, да се мало прође по раскошном врту, што је двор његов окружавао. У размишљању он приђе маломе конаку, у којему живише његова два сина. Стројни звуци музички, што се изливаше испод вештачке руке,

задржаше на тренут хана и он стаде елушати; наскоро се акорди смешаше са пријатним и ако старачким гласом. И глас тај, у звучним стиховима, опевао је мудрост Џафарову, живовање његових поданика, братску љубав међу њима, и пређе затим на похвалну химну синовима његовим.

Хан се приближи конаку и кроз уздигнуту завесу опази синове, како у заносу слушају песму загонетнога госта, што седијаше с њима заједно на дивану од тигрових кожа. Хан уђе у конак. И синови и гост усталоше и поклонилише му се дубоко, те му начинише по часно место међу собом.

— Настави, драги госте, наслађуј душу и срце наше звуцима твоје дивне свирке и речима твоје заносне песме. Допусти и мени, да заједно с децом својом поделим ту насладу.

— Света је воља твоја за ме, одговори старац, и настави песму. Он је певао, или боље рећи декламовао уз музику своју тугу, што синови ханови, тај украс и понос Мерва, одрастоше а ни један још не стече себи друга.

— Јадно човечанство, узвикну он, ти остајеш без дивна украса! Колико дивних девојака цвета под азуром источнога неба; с каквим би задовољством свака назвала принца Риза-Џафара-Огли, или брата његова својим мужем? И настало би време среће за доброга хана, умножила би се утеха његова гледањем и њихањем унучади.

Хан засузи слушајући опис породичне среће. Баци поглед на синове и рече:

— Да, заиста је настало време промислити и о томе важном питању. Нека ти је хвала, драги госте, на твојој праведној и паметној речи.

— Мудри господару! Допусти ми сад да ти се покажем. Ти си сигурно видео, да ја нисам прост трговац. Од жаркога ока твојега није се то могло сакрити. И нећу се даље крити од тебе, Џафару, нећу крити намеру доласка својега, нити правога имена. Не сумњам да ћеш разумети моју невину прикривеност, јер си ти најмудрији међу хановима и родитељ који милује своју децу. Ја сам Хилинцар-Сара, господар од Агре. Нема земље тако богате и обилне у даровима Неба, као што је моја земља. Бисер и драго камење којему нема равна у природи, рубини, румени као капља свеже крви — нису у мене реткост. Имао си прилике да се о томе увериш; видео си робу мојих трговаца. Ето тако су исто раскошни и изобилни и други дари природни на земљи мојој. У недирнутим шумама миртиним, широколисне палме цветају и зру сочна воћа; лугови су ми заносни; поља обилна кукурузом и другим усевама. Тамо пасу небројена стада брзоногих газела, и танкорунних мерина. Ја немам речи да захвалим Алаху, који је штедром руком излио на моју земљу своје даре. Али, као венац његових дарова то су ми две миле кћери, дивне, чисте и непорочне, светле, као пролетње јутро. Не жалим на Промисао што ми не даде потомака у мушком полу. Непознате су судбе Алахове, и није наше да о том дајемо ма какво мишљење. А сад, брате мој, молим те да ме саслушаш и да ми дадеш, по правди твојој, искрен одговор. Много пута о новом месецу слушао сам о слави

твојој и врлини, племенитости и храбрости твојих синова. Нећу говорити о томе, да нема дана, а да те народ не похвали као господара и оца. Та својства ме убедише у томе, да ћеш ти бити потпуно срећан, кад видиш срећу својих синова, и ево, ја сам дошао лично да се уверим о свему. Признајем, да гласови не кажу ни половину онога што сам видео и нашао. Именом Алаховим молим те, Џафару, походи ме; поверићу судбу ћери мојих у руке твоје. И ако Небу буде у вољи, а ти пристанеш на брак њихов са синовима твојим, — заједно ћемо нежити унучиће. Опрости ми за ову обману. Погледај, ја нисам онај, за којег су ме овде држали.

И кад рече то, Хилиндар-Сари, лаким покретом руке свуче седу браду и показа се као човек у пуном жеку силе и лепоте.

Тронут до дна душе Џафар му приђе и рече:

— Ја плачем; нека је благословен час, у коме ти је дошла мисао да ме походиш, нека над тобом и кћерима твојим буде рука Алахова, која не оскудева. Рећи ћу ти, да сам много слушао о теби, ћерима и царству твојему. То је било угодно Промислу. Нека се испуни воља Алахова! заврши он и прими у своја наручја Хилиндар-Сару, који је такође плакао.

И не превари се хан у избору. Још дуго је цветала Мервска оаза, под разумним скиптром синова његових и њихових мирних жена.



## ЦАРСКО ЈЕЛО

— GARDONYI GÉZA —



Село је лети зелено; у јесен жуто; зими бело.

Ова белоћа је чиста и безгранична. Све је покривено снегом, дебелим меким простирачем. И крст се украсио белим крзном, а на трновом венцу Господа Исуса створила се велика бела шубара. Свети Јован што стоји крај моста добио бео хермелински плашт. А поток је ушушкан дебелим снежном дуњом, која се отегла у читаве миље.

Бог је добар, па је покрио мале рибице, и жабе, да се не смрзну.

Између села и града у то доба је само у том разлика, што у граду домари одгрћу снег, а у селу газде, и што се сеоске газде радују снегу, а градски се домари пак не радују.

— Хајдмо у лов, — рећи ће ми једно јутро мој браца Марцика.

Овај мој браца Марцика био је један честит сеоски поседник. Штета за њега, што је умр'о, а и за то је штета, што ми је једино један сандук календара оставио у наслеђство.

Одемо у лов.

И Тиса је ишао с нама.

Тиса је пас био; поштена, паметна животиња. Свега је само једаред учинио насртај на туђ иметак, кад је украо звонарове кобасице. Звонар се, а било је баш на

нову годину, јако расрдио, што му се ето тако рђаво отпочела година, па не могав злочинца одмах пронаћи, измлати ти све сеоске псе једном дрвеном лопатом. Од то доба пси стрмоглавце беже по баштама, кад спазе звонара.

Кажем дакле тај Тиса ишао је с нама.

Ретко смо иначе ловили, јер је мој браца Марцика имао све неке стародревне пушке. Ако смо мало барута усули, не би ни одлетела сачма, ако смо пак препуниле, осули би је на нас.

Тису смо морали на ланцу водити, да не развија зечеве пред пушком. Браца Марцика везао га, себи о леву ногу.

— Ја ћу овде крај врбе, — рече. Ти пак иди с оне стране ливаде. Али пази, ако између нас протрчи зец, не пуцај док је према мени, после можеш и двапут ако хоћеш.

С почетка сам са великим интересовањем вребао, чекао зечеве. Нису дошли. Могуће је, да су на другом ком пољу имали каква посла, а могуће је, да су и они нас вребали.

Увучем се у дубину opakлије и слатко заспим.

Кад сам се пробудио, видео сам, да браца Марцика још нешто непрестано стоји с оне стране ливаде и држи пушку. Чека зеца.

Погледам сахат. Показивао је три после подне.

— Је л ти додијало? питао је, кад му притрчаш.

— Додијало.

— Јеси л гладан?

— Гладан богме.

— А псето појело шунку из торбе.

Презриво погледа на Тису. Овај оборио очи и шуњао се за брациним леђима, као да се каје за своју крађу.

Ал врага се кајао! Целим путем цијукао је обешешњак, и потрчкавао за сенкама од вранџа.

— Лепо ћемо кући, — говорио сам, — ни зечјег зеца нисмо видели.

— Чудна ми чуда, — одговори он, — ја не марим печена зеца.

— Дабогме често га једеш.

— Није зато. Осећам неки чисто горак кус. Није ти то за Мађара. И сланина је боља од њега.

Застаде. Са надувеном ловачком рукавицом запе за кајиш и једна мисао врзла му се по лицу.

— Знаш шта? Хајдмо до чобана, па ћемо јести сланине!

Ову је реч *сланине* значајним трептањем очију и ванредно изразитим осмехом изговорио.

Ја се нисам никад одушевљавао сланином. Кад нема ништа друго — мислио сам — и то је добро. У осталом чобани и не ручавају, тек само присмачу, а јеловник се не може ни споменути у селу, јер ће одговорити, да није вредно баш сваки лист држати.

Упутисмо се по руштавом снегу према шуми. Браца Марцика извадио из торбе лулу. Лепа ловачка лула. Чудо, да Тиса и њу није појео.

Отклопи је. Тутну труд. Љубичасти дим цоче да се вије из ње. Затим је опет тури у џеп. Бојао се ваљда да не озебе.

— Ти — рећи ће ми путем после неког времена — волеш?

Знао сам, да ми мислима ваља за четврт сахата натраг скочити, да му на питање одговорим. Јер сеоски ток мисли није тако вижљав, као варошки. У сеоског човека кад једаред улегне каква мисао, та и остане у њему. Све се око ње врти мозак, као сувача.

— Волеш ли? — питао је поново.

— Па не баш тако јако, — одговорих му искрено.

— А видиш, сланина ти је царско јело — говорио је занешен; народно јестиво. Ни једно јело није слично овом. Фино, лепо, кусно. У чобана је особито дивна сланина. Бели се као љиљан. Ружама окићен љиљан. Па онда мирис, онај својствени кус, у ком су измешане душе, почев од ораха, од свака бела јела. Кад је човек загризе, на језику осети идеалисани мирис печења.

— Сад ћеш стихове, брате.

— Шта, мислите да није заслужила сланина, да јој оду напишу? Божанско је то јело. Не умет ти лепшу слику замислити, него као кад Мађар мирно, чак са неким одмереним достојанством гута залогаје опапрене сланине.

Сложим се, да је то лепа слика.

Али његова матора фантазија настави даље да ради.

— Већ је и само гледање апетитно, како је реже на ситне беле коцкице; како је натакне на врх свој фехирварске брице и како је сажваће са мирисним и меким хлебом од ражи.

— И кожурицу јој смаже.

— Из очију му светли срећа и задовољство. Мирис од сланине измеша се са свежим мирисом од хлеба, со је чини кусном, а паприка пикантном.

— Имаш право, — рекох му ја раздраженим апетитом.

Заиста ми се већ сва мисао била увукла у неку опапрену сланинасту идилу. У том тренутку не би се чудило, да сам управо чуо, како је Бетовен писао сланинасте симфоније.

Сланински занос би се могао назвати онај осећај, што је моју фантазију љуљао по снежном, мирном путу.

Стари чобанин стајао је на вратима. Скинуо шубару још из далека па нам неколо корака изишао на сусрет.

— Но чобанине, — рећи ће браца — појешћемо.

Стари чобанин, тако је изгледало, држао је за част оваку пријаву, јер смешећи се смакну раменима, и нешто промумла.

— Овамо те ту опапрену сланину!

А чобанин као да би какву важну државну тајну саопштавао, чисто шапућући, важним изразом лица рече:

— Имам зеца.

— Зеца?

— Зеца богме. Пре подне га убио.

— Пре подне?

— Пре подне. Баш сад га зготовила моја баба.

— Баш као што ваља, — рећи ће старац изгорела лица, па се ископча из оне opakлије.

Из вајата се осећао мирис ловора и печења.

— Ово је ремек јело — рећи ће браца Марцика бацајући и чизме са себе — зеце печење, онако сеоски зготовљено, царско јело!

Пуче језиком па угодно се намештајући у сламњу наслоњачу, понови:

— Царско јело!

— А сланина? — питао сам чудећи се.

Презриво одмахнув руком, одговори:

— Ни кера.

Са пишчевом дозволом

Ј. П.



### ИСТОЧЊАЧКА ФИЛОСОФИЈА

Слабији, који је на опрезу према моћнијем непријатељу, ближи је свом спасењу но силни, који свог противника потцењује. Непријатељ кога омаловажавате доста пута постаје опасан, као год што од нежног зеленог изданка на грани постаје често тврд, општар трн.

\*

Пророк вели: Завист сагорева сва добра дела, као што ватра сагорева дрво.

\*

Колико ли мора бити несрећан човек, кад га његови завидљивци сажаљевају!

\*

Никад не пропада човек, који своју снагу познаје.

\*

Ђаво је рекао: Три су ми ствари потребне, па да човеком загосподарим: прва је да се сам себи диви, друга је да се својим добрим делима размеће и трећа да своје грехове заборавља.

\*

Ибн Чеваба искао је једном од свог роба чашу воде. Кад је овај на заповест свог господара одговорио «хоћу!», овај га је казнио багинама. Кад су га упитали за узрок, одговорио је: «хоћу» може казати само онај, који може казати и «нећу», а он то не може.



### ЗАНИМЉИВЕ СИТНИЦЕ

**Калкбренер.** — 1849 умирао је у Паризу пијаниста Фридрих Калкбренер. Калкбренер је много држао до свога «воп» и у свакој се прилици разметао својим племством.

— Знате ли ви, — рече он једанпут свом пријатељу, — да се племство моје породице датира још из времена,

крсташких ратова? Један од мојих предака пратио је цара Барбаросу...

— Је ли на пијанофорту? — упитаће га онај други.

**Бизмарк као заручник.** — Бизмарков брак даје нам нова доказа о ексцентричности његова карактера, који се није могао прилагодити друштвеним обичајима.

У лето 1846 отиде он у Харц у госте породици Бланкенбург. Та породица имала је код себе једну девојчицу, госпођицу Ану Путкамер, коју је Бизмарк од неког времена волео, не рекав њој никад ни једне речи о томе.

Кад се вратио из гостију, Бизмарк, који је све волео да ради без оклевања, пише одмах девојчиним родитељима тражећи њену руку.

Родитељи стадоше испитивати девојку. Ова им рече да јој Бизмарк никад није дао ни најмањи миг о тој својој намери. Отац и мајка хтели су да просца одбију, али госпођица Ана узе га у заштиту и после дуже препирке решише да га зовну у Рајнфелд да се поразговоре о том питању.

У одређени дан сва породица девојчина, окружена многобројним званицама, спремаше се да дочека просца, па да том приликом хладно одлуче хоће ли му девојку дати или не.

Бизмарк стиже. Чим је сишао с кола, одмах похита у собу за примање, приђе девојци, стиште је у наручја и обасу пољупцима.

Представите себи изненађење и скандал родитеља и сродника!

— Ах! којешта! Зар она неће бити моја жена? Зар да јој не дам доказа да више држим до ње него до свих ваших правила етикеције? Опростите, господо и госпође; али ја тако мислим!

**Страхоте у „небеском царству“.** — Кинеска царица-удова и регенткиња Тсе-Ши прогони огорчено све оне што су сумњиви, да пристају уз цара, који је опет стављен под старатељство. Чак и харемске робинице пале су жртвом њезинога беса. Сироте девојке биле су одведене у кедрово двориште и онде задављене пре, него што ће се с њима догодити. Више је евнуха делило њихову судбину тек с том разликом, што су евнусима главе поодсецане. На даље су убијене четири коморнице покојне супруге царева. Оне су смакнуте, јер су биле денунциране, да су заточеному цару послале отрова, да отрује „узурпаторицу“. Цар, који према својој покојној супрузи Куанген није осећао никакве склоности и од ње се чак држао далеко, није тих коморкиња никада видео; чини се та денунцијација посве невероватном. Па ипак су оне беднице смакнуте, а пошто су све биле из високог сталежа морали су њихови родитељи да погину. Та је погубљења извршио у унутрашњости палате, целат одељења за унутарњу казну и надзор. После кратког сумарног преслушања, казна се је одмах извршила. Недавно је такођер јавно смакнута једна жртва. Тврдило се, да је уловљен човек, који је намеравао да цара убије. То је био млад човек, дворски слуга. Његовome старешини била је већ глава с рамена смакнута. И доиста провашили су у мла-

дога човека нож, што га је он, како рече, понео за своју сигурност, јер је добио налог да иде у најамни дворца, што лежи пред градом. Но тај нож био је довољан, да кукавни младић изгуби главу. Али није само он гинуо, већ су морали да умру и његов отац и његов брат. Потоњи је непрестано молио за милост, и онда још, кад му је већ целатов помоћник био перчин преко главе превукао

**Француски журнал** »Science pour tous« на основу најновијих података износи становништво на целом земљином шару, које износи 1.200.000.000 људи; језик и наречја на целом земном шару — 3,064, религија — 1000. Сваке године умире 35,214.000 људи што чини 98.848 смрти на дан, 4.020 на сат и 67 у минути. Средња дужина човечијег живота не прелази 38 годину. Готово 25% умире до 17 године узраста. Од 100 људи оба пола, једва један доживи 100 год. а 60 година — 6—7 људи. Сваке се године рађа 36,792.000 т. ј. 100.800 на дан, 4.200 на сат и 70 — у минути. Становништво у целом свету непрестано расти. Жењених и породичних људи долази 73 на 1000, и они живе дуже од нежењених.

**Краљ Лудвик I баварски и стражар.** На стражи пред Минхенском главном стражом стојаше један војник, кад стари Лудвик († 1868) прође. Војник, који га не познаваше, повика му да се не приближује стражи, али краљ му приђе са речма:

— За што не држиш пред преи? Зар не познајеш онога, који те хлебом храни?

— Шта, викну војник, ти ли си тај хлебар, који тако рђаве хлебове правиш; и ти још тражиш да ти се држи пред преи? Гледај да се што пре торњаш одавде, иначе ће бити свашта!

Стари краљ није се дуго могао повратити од смеха.



*Молимо наше скућљаче, и прешилашнике, да нам до краја ове године пошаљу дугујућу прешиплашу, јер од нове године никоме се „Звезда“ ко дугује слаши кеће.*

## НАПОМЕНА АДМИНИСТРАЦИЈЕ

### Важно за трговце.

За нову годину штампаћемо »Звезду« у 8000 примерака. Ко од г. г. трговаца пошаље оглас, који ћемо рачунати по обичној цени, молимо га у исто време да нам пошаље и списак својих муштерија, овде и унутрашности, како би им могли лист бесплатно послати.



Садржај: „У ноћи“ (песма) — „На бунару у загонима“ — „Како је у паклу“ (песма) — „Где поморанце зру“ (наставак) — „Хилитур-Сара“ — „Царско јело“ — „Источњанка филозофија“ — „Занимљиве ситуације“ — „Напомена администрације“.

Власници: Ст. М. Веселиновић и Павловић и Стојановић Штамп. Павловић и Стојановић дубров. ул. бр. 9. — Уреди. Ј. М. Веселиновић.